

VYUŽITIE ŠOŠOVIEK

Zdenka Baková

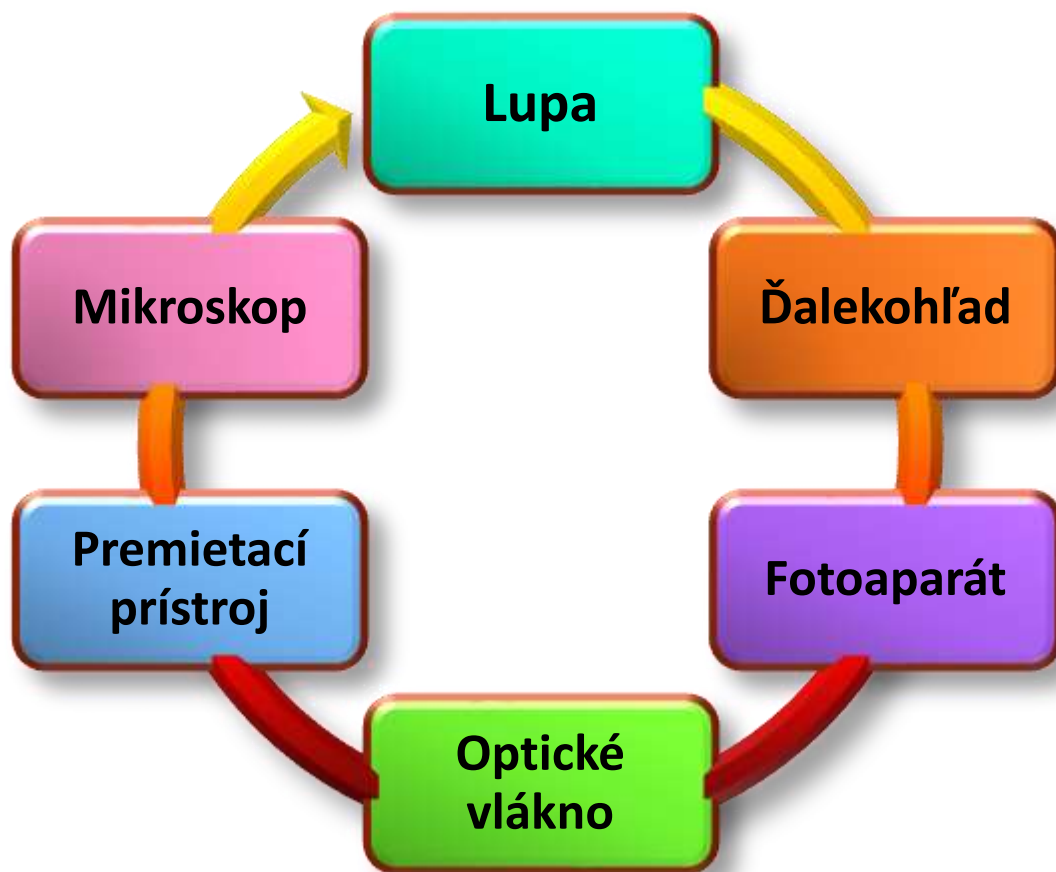
ZŠ J. Lipského s MŠ

Trenčianske Stankovce

Optické prístroje

Využívame ich na pozorovanie veľmi malých alebo vzdialených predmetov a telies, na fotografovanie a premietanie. Ich hlavnými časťami sú šošovky, zrkadlá, odrazové hranoly a optické vlákna.

Lupa

Lupa je spojka s malou ohniskovou vzdialenosťou, ktorá vytvára **zdanlivé, priame a zväčšené** obrazy.

Lupa dosahuje asi 6-násobné zvážšenie – používa sa na pozorovanie detailov rozličných predmetov, rastlín, živočíchov, v hodinárstve, jemnej mechanike a elektrotechnike, vo filatelii, v lekárstve a pod.

Čítacia lupa

Technická lupa

Ako lupa môže fungovať napr. aj kvapka vody,
pohár s vodou, ...

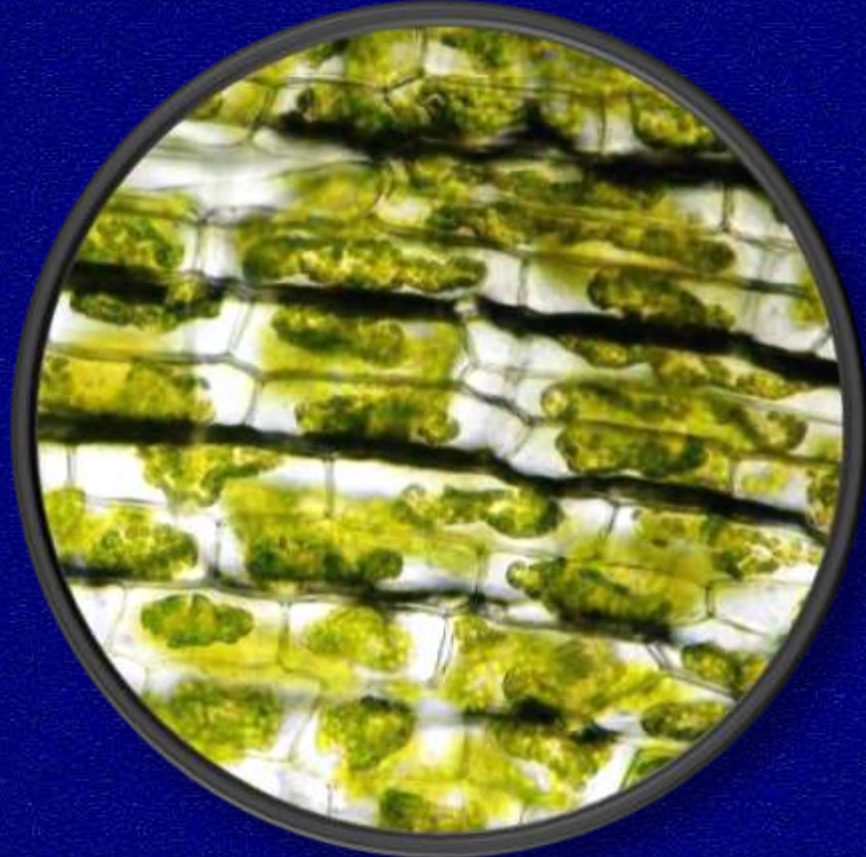

Mikroskop

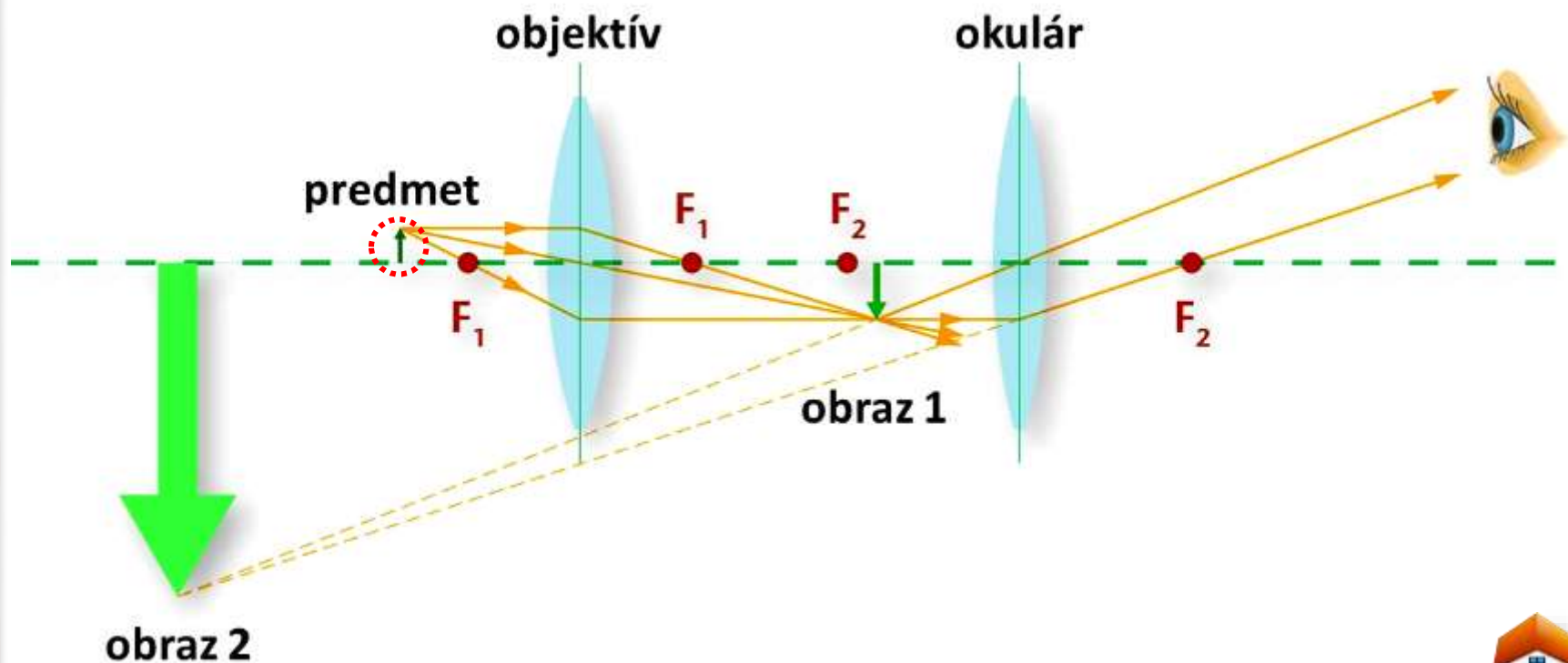

Mikroskop sa používa na pozorovanie veľmi malých predmetov – vďaka spojnej optickej sústave viacerých šošoviek (okulár, objektív) možno dosiahnuť zväčšenie aj niekoľko stokrát.

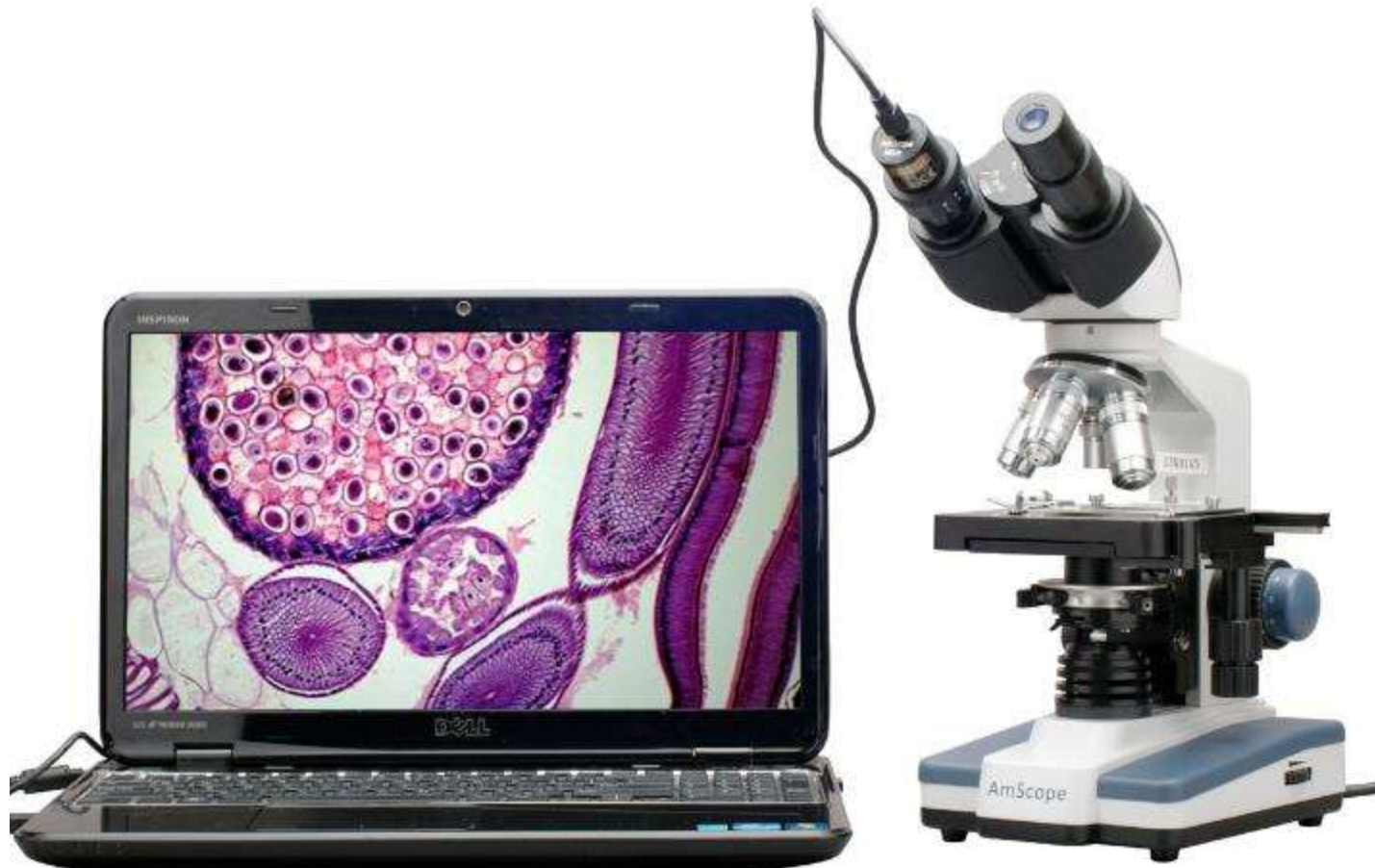

Obráz v mikroskope je **zväčšený, zdanlivý a prevrátený**, lebo spojka v objektíve vytvára najprv skutočný, zväčšený, prevrátený obraz (**obraz 1**), ktorý sa ďalej mení na neskutočný obraz pri pozorovaní okulárom (**obraz 2**).

K okuláru mikroskopu môžeme namontovať kameru, ktorá vytvorený obraz zaznamenáva a môžeme ho sledovať napr. na monitore počítača.

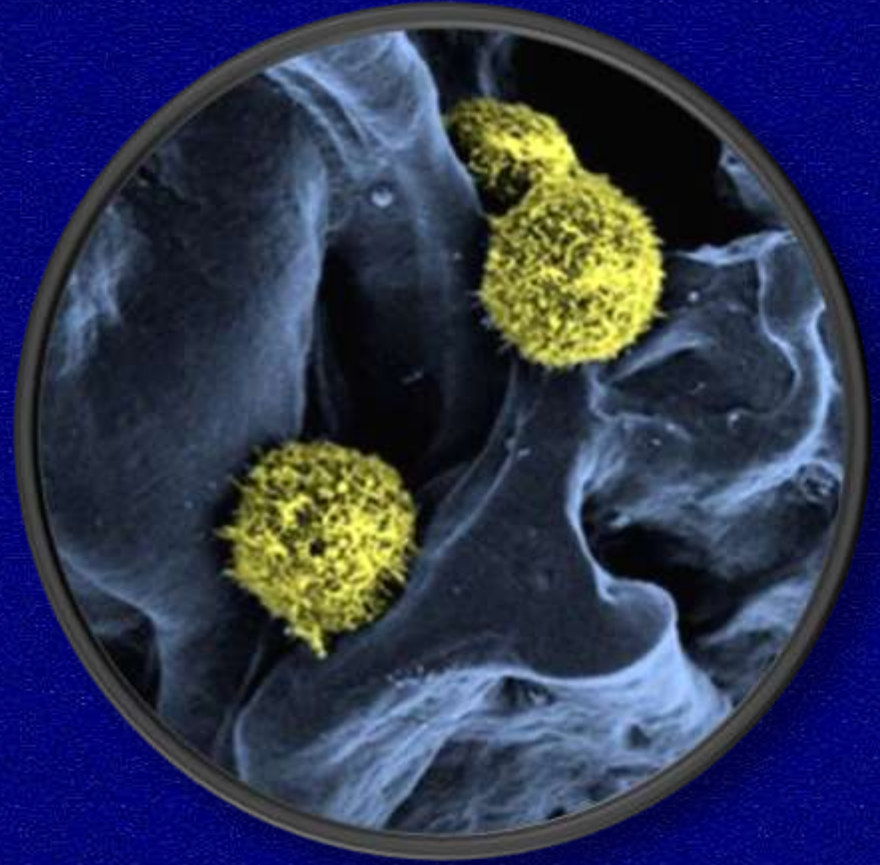

Elektrónový mikroskop

Je to mikroskop, ktorý pri zobrazovaní využíva aj iné fyzikálne javy – vychyľovanie rýchlo sa pohybujúcich elektrónov. Elektrónový mikroskop umožňuje zväčšiť obraz pozorovaného predmetu až miliónkrát.

Ďalekohľad

Ďalekohľad je optický prístroj na pozorovanie vzdialených, ale dostatočne veľkých objektov – skladá sa z **objektívu** a **okulára** – vytvára **zdanlivý, zmenšený, a prevrátený** obraz - objektív vytvorí skutočný, zmenšený a prevrátený obraz, ktorý potom pozorujeme okulárom podobne ako lupou.

Typy ďalekohľadov

Keplerov

Skladá sa z objektívu a okulára, v ktorých sú šošovky.

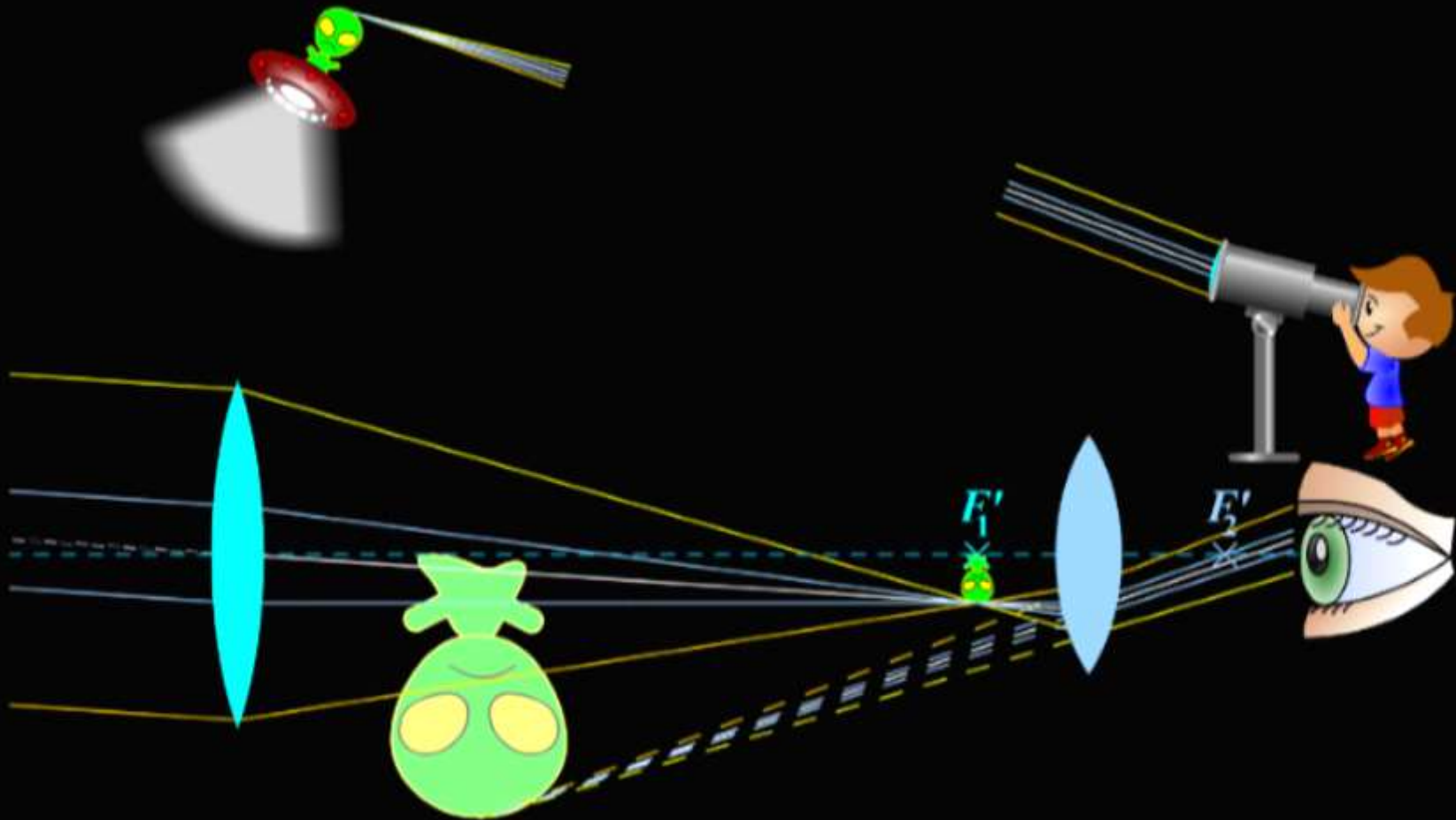

Newtonov

Šošovka v objektíve je nahradená dutým zrkadlom, ktoré odrazí skutočný obraz do okulára (astronomické ďalekohľady).

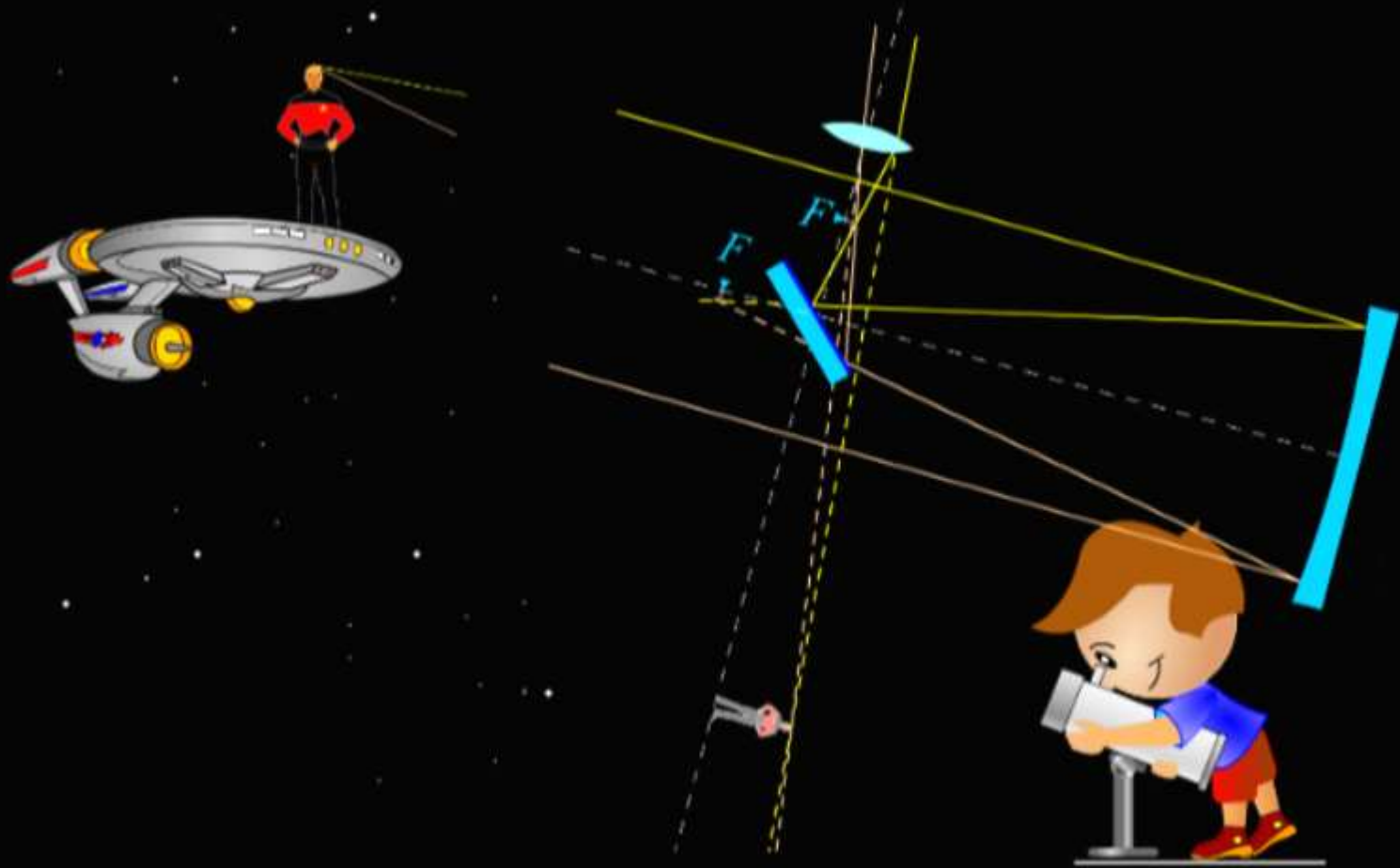

Keplerov d'alekohľad

Newtonov d'alekohľad

Triéder

Je to upravený Keplerov ďalekohľad - vložení trojbokých optických hranolov medzi objektív a okulár sa obraz prevráti.

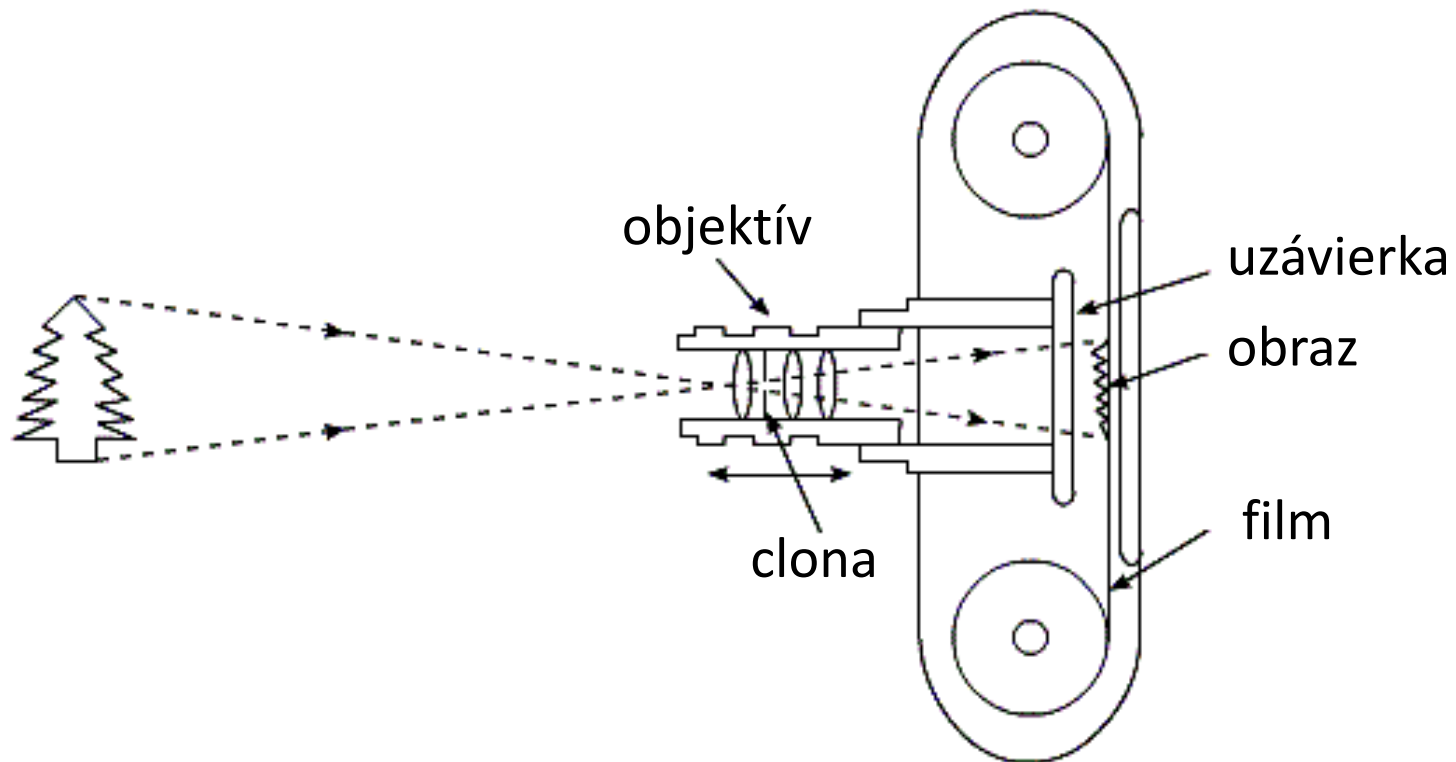

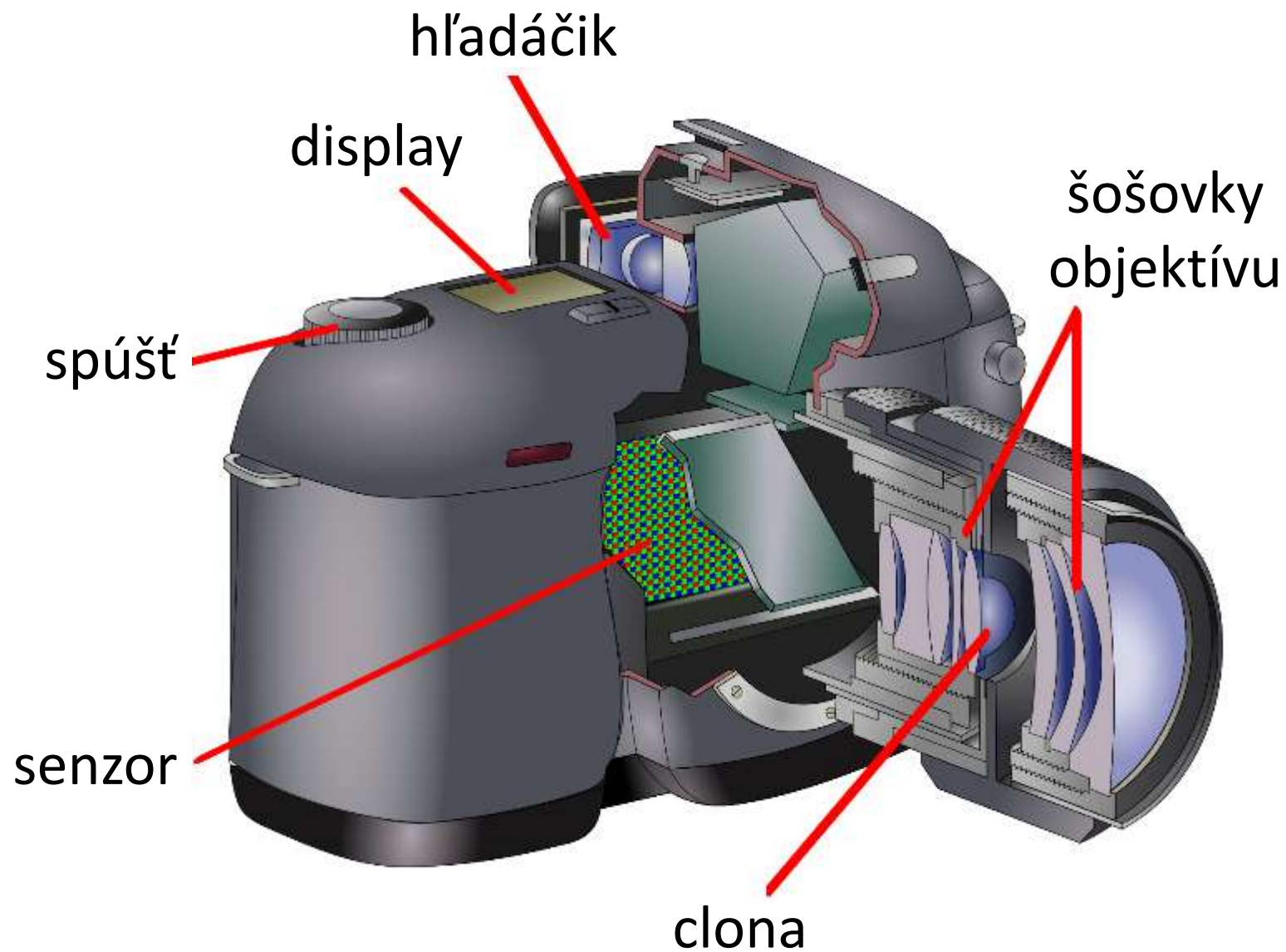

Fotoaparát

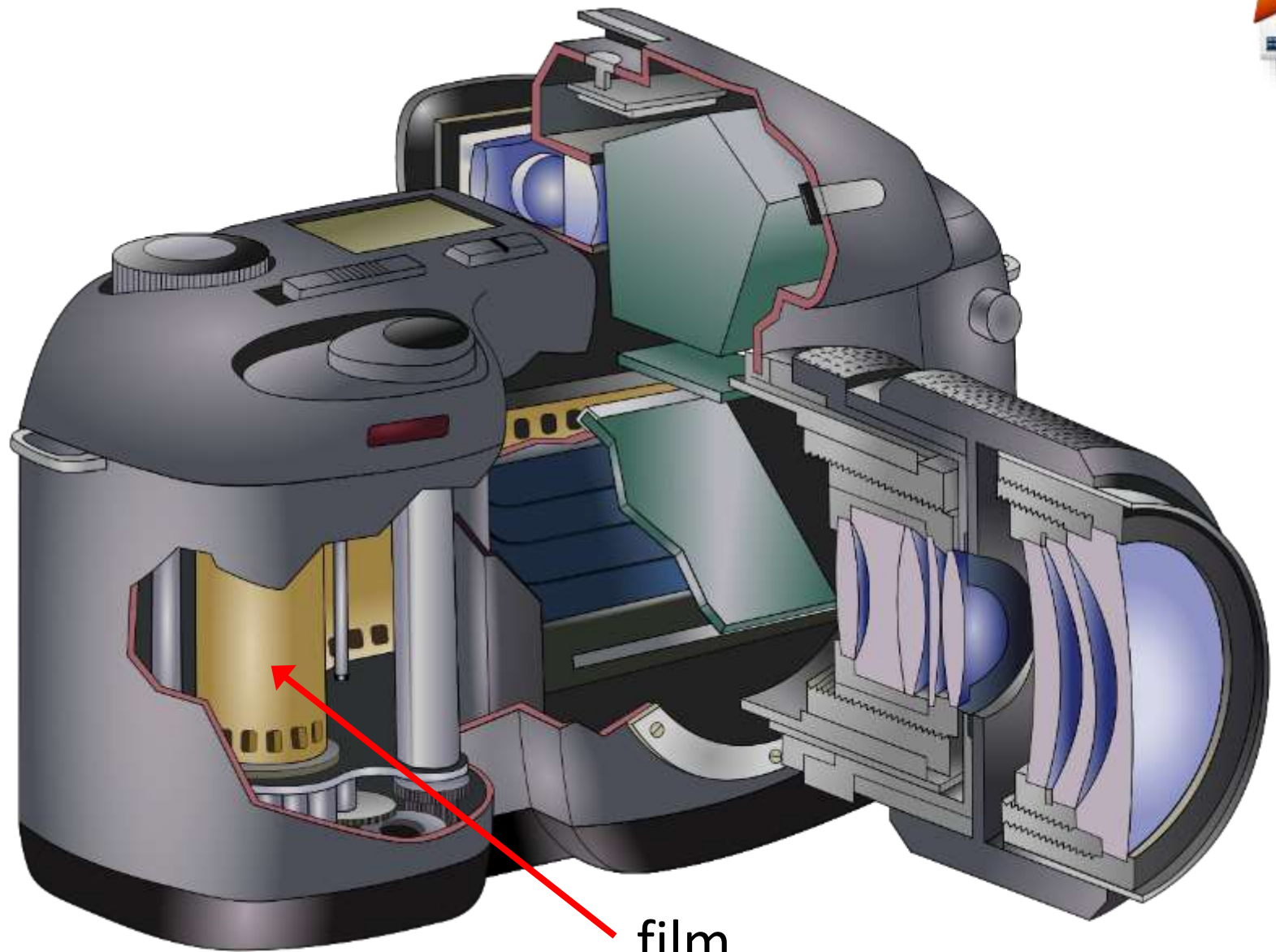

Zobrazí **skutočný, zmenšený a prevrátený** obraz predmetu na film, z ktorého možno vyrobiť fotografie chemickým postupom. Digitálne fotoaparáty spracúvajú svetelný signál elektronicky.

film

Premietací prístroj

Premietacie prístroje vytvárajú **skutočný, prevrátený a zväčšený** obraz, ktorý sa podľa potreby môže vzpriamiť pomocou zrkadiel alebo odrazových hranolov. Projekčná technika sa využíva na premietanie filmov, diapozitívov, fólií (spätný projektor).

Dataprojektor

Nezastupiteľné miesto majú optické súčasti aj v najmodernejšej projekčnej technike pri premietaní videozáznamov a počítačových produkcií na premietacie plátno – v **dataprojektoroch**.

diaprojektor

dataprojektor

spätný
projektor

Optické vlákno

Optické vlákno je moderný optický prvok tvorený skleným vláknom z veľmi čistého skla, ktoré je na povrchu obalené sklom s menšou hustotou – vďaka tomu dochádza pri šírení svetla vnútri vlákna k **úplnému odrazu**.

VIDEO

Vláknom sa svetlo šíri na obrovské vzdialenosti takmer bez strát – takto prenášané informácie nepodliehajú rušeniu a sú lepšie chránené.

Káble z optických vlákien sú pružné a lacné - využívajú sa v informačných a telekomunikačných technológiách, v lekárstve na skúmanie vnútorných orgánov (endoskopy).

CVIČENIE

Klikni na obrázok a urob interaktívne cvičenie.

Prirad' správne obrazy

LUPA	
MIKROSKOP	
FOTOAPARÁT	
DATAPROJEKTOR	
ĎALEKOHĽAD	

*skutočný, zmenšený,
prevrátený*

ZDROJE

Lapitková, Koubek, Morková: Fyzika pre 8. ročník ZŠ, 2012

Janovič, Chalupková, Lapitková: Fyzika pre 9. ročník ZŠ, 2000

Planéta vedomostí

Phet simulácie

Video: Langmaster - Fyzika, [youtube.com](https://www.youtube.com)

Obrázky: Google